

**GENERALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 17-11-2022 r.

DOOŚ-TSOOŚ.411.2.2022.TW/MKG

Pan

Marek Gróbarczyk

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Infrastruktury

W nawiązaniu do pisma z 21 lutego 2022 r., znak: DGM-5.50.1.2022, w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu wieloletniego zapewnienia utrzymania infrastruktury dostępowej od strony morza do portów i przystani morskich do roku 2030” (dalej jako program) – uzupełnionego wyjaśnieniami z dnia 14 września 2022 r. – działając na podstawie art. 53 ust. 1 oraz art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, ze zm.; dalej jako: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Podstawowym celem programu jest trwałe utrzymanie bezpiecznego dostępu od strony morza do portów i przystani morskich. W związku z tym, w programie ujęto zadania dotyczące utrzymania infrastruktury zapewniającej dostęp od strony morza do portów i przystani morskich – m.in. tory wodne, związane z ich funkcjonowaniem obiekty, urządzenia i instalacje, falochrony, stałe znaki nawigacyjne, pływające oznakowania nawigacyjne, kotwicowiska, umocnienia brzegowe, obrotnice, systemy nawigacyjne i inne, pola odkładu urobku – pola refulacyjne i kłapowiska, a także budowle hydrotechniczne.

Prognoza oddziaływania na środowisko (dalej jako prognoza), powinna odnosić się do pełnej zawartości projektu programu i odpowiadać przyjętemu w nim poziomowi

uszczegółowienia planowanych działań. Bowiem zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy ooś, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Prognoza powinna w pełnym zakresie odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy ooś, według kolejności ustalonej w tym przepisie. Istotne jest, aby przed podjęciem prac analitycznych, jednoznacznie ustalono pułap szczegółowości dla poszczególnych kategorii działań przewidzianych w projekcie programu, tak pod względem przestrzennym, jak i technicznym.

W obszarze przewidywanych skutków wynikających z realizacji programu, należy dokonać opisu stanu środowiska, w sposób umożliwiający określenie rodzajów i skali przewidywanych oddziaływań, w tym oddziaływań skumulowanych, oraz określenie zmian, które mogą zaistnieć w przyszłości. Jako jedną z form prezentowania informacji należy przyjąć graficzną lokalizację planowanych zadań w odniesieniu do istniejących form ochrony przyrody, w szczególności obszarów Natura 2000.

Należy mieć na uwadze, że zarówno porty o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej oraz mniejsze porty i przystanie morskie, położone są w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000. W kontekście wpływu na przyrodę, zwrócenia uwagi wymagają w szczególności także działania polegające na odkładaniu urobku na wyspy refulacyjne, kłapowiska i ewentualnej budowie nowych wysp lub ich rozbudowie, bądź zwiększenie pojemności poprzez podwyższanie obwałowań, budowę nowych wałów rozdzielczych w obrębie pól oraz modernizację i budowę na polach urządzeń służących do prowadzenia prawidłowej gospodarki odciekami (osadników, mniczków, przepustów itp.).

Realizacja działań wskazanych w projekcie programu wiązać się będzie z ingerencją w środowisko naturalne. Wobec powyższego, prognoza powinna określać wpływ realizacji tych działań, w szczególności na stan i funkcjonowanie oraz cele i zakazy obowiązujące w obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.), w tym przedmioty i cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność i spójność sieci tych obszarów. Szczególnej uwagi wymagają siedliska przyrodnicze takiej jak klify na wybrzeżu Bałtyku (1230), siedliska „wymowe” (2110, 2120, 2130*, 2140*, 2160, 2170), piaszczyste ławice podmorskie (1110), kidzina na brzegu morskim (1210), ujścia rzek (1130), zalewy i jeziora przymorskie (1150*), duże płytkie zatoki (1160), skaliste i kamieniste dno morskie (1170). Niezbędne jest również dokonanie oceny potencjalnych zakłóceń w funkcjonowaniu populacji gatunków, dla ochrony których utworzono ww. obszary (np. ssaków morskich, ichtiofauny) oraz wpływu planowanych w ramach programu inwestycji na naturalne procesy kształtujące siedliska. Ponadto, należy uwzględnić pośredni wpływ potencjalnych zniszczeń tych siedlisk na strukturę i funkcjonowanie powiązanych z nimi składników ekosystemu. Podkreślenia wymaga, że południowe wybrzeże Bałtyku jest ważnym szlakiem migracji ptaków, a przybrzeżne obszary Natura 2000 są istotne nie tylko dla ptaków zimujących i migrujących, ale i populacji gatunków ptaków odbywających na tych terenach lęgi. W związku z tym, szerszego omówienia w prognozie wymaga oddziaływanie inwestycji realizowanych w ramach programu na awifaunę oraz jej siedliska. W ramach analiz oddziaływania na korytarze ekologiczne i szlaki migracyjne o znaczeniu europejskim, krajowym i regionalnym, należy odnieść się do skutków realizacji programu na funkcjonowanie ww. szlaku migracji ptaków.

W przypadku identyfikacji znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 lub braku możliwości wykluczenia tego oddziaływania, zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy ooś, konieczne jest dokonanie analiz przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody i przedstawienie ich wyników. Kompensacja wynikająca z ww. przepisu, musi obejmować działania, które wiążą się z naprawą znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty i cele ochrony obszaru sieci Natura 2000, które zostały nim objęte. Stąd ważne jest wskazanie, których przedmiotów ochrony znaczące negatywne oddziaływanie może dotyczyć i zaproponowanie odpowiednich działań kompensujących. Niewłaściwe byłoby przeniesienie analizy w tym zakresie na etap wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla konkretnych przedsięwzięć lub na procedurę oceny oddziaływania inwestycji na obszar Natura 2000. Przy analizach dotyczących obszarów Natura 2000, koniecznym jest wskazanie nie tylko samego negatywnego charakteru oddziaływań na przedmioty ochrony tych obszarów, ale również określenia czy są one znaczące, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś.

Dokonując oceny oddziaływania na wszystkie elementy środowiska, należy – zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy ooś – uwzględnić nie tylko bezpośredni wpływ realizacji ustaleń programu, ale również oddziaływanie pośrednie, wtórne (w tym aspekt zwiększenia presji antropogenicznej na środowisko w wyniku rozwoju portów i przystani morskich), skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne. Niezbędne jest także dokonanie analiz skumulowanego oddziaływania inwestycji realizowanych w oparciu o program oraz innych przedsięwzięć planowanych do wdrożenia na podstawie ustaleń zatwierdzonych lub planowanych do zatwierdzenia dokumentów. Ponadto w prognozie, w myśl art. 52 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy ooś, należy zamieścić wyczerpującą informację o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, w tym merytoryczną argumentację uzasadniającą stanowisko w tym zakresie.

W prognozie, stosownie do treści art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy ooś, należy zaproponować działania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą (niezależną od wyżej opisanej kompensacji dotyczącej przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000) negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Integralnym elementem propozycji powinna być ocena ich skuteczności.

Niezbędne jest przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod służących dokonaniu oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych (art. 51 ust. 2 pkt 3). Z uwagi na fakt, że informacje na temat planowanych do zastosowania rozwiązań technicznych są ogólne, przy analizowaniu oddziaływań na środowisko należy uwzględnić możliwe do zastosowania technologie. Ponadto, niektóre z przedstawionych celów szczegółowych programu – przykładowo „przywrócenie parametrów (...)”/ „przywrócenie oraz ciągłe utrzymywanie parametrów (...)” – winny zostać bardziej szczegółowo opisane w celu umożliwienia prawidłowej analizy skali i zakresu prognozowanych oddziaływań, a w konsekwencji możliwości zaproponowania właściwych działań minimalizujących lub, w razie konieczności, kompensujących.

W prognozie należy przedstawić propozycje w zakresie metod monitoringu skutków realizacji zadań wynikających z programu, które pozwoliłyby m.in. na określenie, czy właściwie

oceniono skalę i zasięg ich oddziaływania na środowisko, w tym przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz na ocenę skuteczności zaproponowanych działań minimalizujących.

Przy opracowywaniu prognozy zasadne jest uwzględnienie wytycznych Komisji Europejskiej do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem zmian klimatu oraz różnorodności biologicznej, a także należy starannie przeanalizować zapisy wszystkich istotnych dokumentów strategicznych i wyników ocen środowiskowych. Zaleca się przedstawianie zjawisk o charakterze przestrzennym oraz interakcji tych zjawisk na mapach oraz w części opisowej.

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo – /